

Repartiția unei variabile aleatoare discrete

$$x_i \in \mathbb{R}, i = \overline{1, n}$$

$p_i = P(X = x_i)$ probabilitatea cu care sunt luate valorile respective

$\{(x_i, p_i), i = \overline{1, n}\}$ repartiția sau distribuția variabilei aleatoare X

$$X: \begin{pmatrix} x_1 & x_2 & \dots & x_n \\ p_1 & p_2 & \dots & p_n \end{pmatrix}, p_i \geq 0, p_1 + p_2 + \dots + p_n = 1$$

$F: \mathbb{R} \rightarrow [0,1], F(x) = P(X < x)$ se numește funcția de repartiție asociată variabilei aleatoare X .

Operații

$$X: \begin{pmatrix} x_1 & x_2 & \dots & x_n \\ p_1 & p_2 & \dots & p_n \end{pmatrix}, p_i \geq 0, i = \overline{1, n}, p_1 + p_2 + \dots + p_n = 1$$

$$Y: \begin{pmatrix} y_1 & y_2 & \dots & y_m \\ q_1 & q_2 & \dots & q_m \end{pmatrix}, q_i \geq 0, i = \overline{1, m}, q_1 + q_2 + \dots + q_m = 1$$

$$1) a + X: \begin{pmatrix} a + x_1 & a + x_2 & \dots & a + x_n \\ p_1 & p_2 & \dots & p_n \end{pmatrix}, a \text{ constantă}$$

$$2) aX: \begin{pmatrix} ax_1 & ax_2 & \dots & ax_n \\ p_1 & p_2 & \dots & p_n \end{pmatrix}, a \text{ constantă}$$

$$3) X + Y: \begin{pmatrix} x_1 + y_1 & x_1 + y_2 & \dots & x_1 + y_m & \dots & x_i + y_j & \dots & x_n + y_m \\ p_{11} & p_{12} & \dots & p_{1m} & \dots & p_{ij} & \dots & p_{nm} \end{pmatrix}, p_{ij} \geq 0, i = \overline{1, n}, j = \overline{1, m}, p_{11} + p_{12} + \dots + p_{nm} = 1$$

$$4) XY: \begin{pmatrix} x_1 y_1 & x_1 y_2 & \dots & x_1 y_m & \dots & x_i y_j & \dots & x_n y_m \\ p_{11} & p_{12} & \dots & p_{1m} & \dots & p_{ij} & \dots & p_{nm} \end{pmatrix}, i = \overline{1, n}, j = \overline{1, m}, p_{11} + p_{12} + \dots + p_{nm} = 1$$

$$5) \frac{X}{Y}: \begin{pmatrix} \frac{x_1}{y_1} & \frac{x_1}{y_2} & \dots & \frac{x_1}{y_m} & \dots & \frac{x_i}{y_j} & \dots & \frac{x_n}{y_m} \\ p_{11} & p_{12} & \dots & p_{1m} & \dots & p_{ij} & \dots & p_{nm} \end{pmatrix}, i = \overline{1, n}, y_j \neq 0, j = \overline{1, m}, p_{11} + p_{12} + \dots + p_{nm} = 1$$

$$6) X^k: \begin{pmatrix} x_1^k & x_2^k & \dots & x_n^k \\ p_1 & p_2 & \dots & p_n \end{pmatrix}, k \in \mathbb{N}^*, p_i \geq 0, i = \overline{1, n}, p_1 + p_2 + \dots + p_n = 1$$

Observație. În cazul variabilelor aleatoare independente probabilitățile sunt $p_{ij} = p_i q_j$.

Probleme

$$1) X: \begin{pmatrix} -1 & 0 & 1 \\ 0,3 & 0,2 & 0,5 \end{pmatrix}, Y: \begin{pmatrix} 1 & 3 \\ 0,6 & 0,4 \end{pmatrix}, X \text{ și } Y \text{ variabile aleatoare independente.}$$

Determinați repartițiile variabilelor aleatoare $X + 2, 3Y, X + Y, Y - X, XY, \frac{X}{Y}, X^2$.

Aflați funcția de repartiție asociată lui X .

Rezolvare

$$X + 2: \begin{pmatrix} -1 + 2 & 0 + 2 & 1 + 2 \\ 0,3 & 0,2 & 0,5 \end{pmatrix} \rightarrow X + 2: \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 0,3 & 0,2 & 0,5 \end{pmatrix}$$

$$3Y: \begin{pmatrix} 1 \cdot 3 & 3 \cdot 3 \\ 0,6 & 0,4 \end{pmatrix} \rightarrow 3Y: \begin{pmatrix} 3 & 9 \\ 0,6 & 0,4 \end{pmatrix}$$

$$X + Y: \begin{pmatrix} -1 + 1 & -1 + 3 & 0 + 1 & 0 + 3 & 1 + 1 & 1 + 3 \\ 0,3 \cdot 0,6 & 0,3 \cdot 0,4 & 0,2 \cdot 0,6 & 0,2 \cdot 0,4 & 0,5 \cdot 0,6 & 0,5 \cdot 0,4 \end{pmatrix} \rightarrow$$

$$X + Y: \begin{pmatrix} 0 & 2 & 1 & 3 & 2 & 4 \\ 0,18 & 0,12 & 0,12 & 0,08 & 0,30 & 0,20 \end{pmatrix} \rightarrow X + Y: \begin{pmatrix} 0 & 1 & 2 & 3 & 4 \\ 0,18 & 0,12 & 0,42 & 0,08 & 0,20 \end{pmatrix}$$

$$Y - X: \begin{pmatrix} 1 - (-1) & 1 - 0 & 1 - 1 & 3 - (-1) & 3 - 0 & 3 - 1 \end{pmatrix} \rightarrow$$
$$Y - X: \begin{pmatrix} 2 & 1 & 0 & 4 & 3 & 2 \end{pmatrix} \rightarrow Y - X: \begin{pmatrix} 0 & 1 & 2 & 3 & 4 \\ 0,30 & 0,12 & 0,38 & 0,08 & 0,12 \end{pmatrix}$$

$$XY: \begin{pmatrix} -1 \cdot 1 & -1 \cdot 3 & 0 \cdot 1 & 0 \cdot 3 & 1 \cdot 1 & 1 \cdot 3 \end{pmatrix} \rightarrow$$
$$XY: \begin{pmatrix} -1 & -3 & 0 & 0 & 1 & 3 \\ 0,18 & 0,12 & 0,12 & 0,08 & 0,30 & 0,20 \end{pmatrix} \rightarrow XY: \begin{pmatrix} -3 & -1 & 0 & 1 & 3 \\ 0,12 & 0,18 & 0,20 & 0,30 & 0,20 \end{pmatrix}$$

$$\frac{X}{Y}: \begin{pmatrix} \frac{-1}{1} & \frac{-1}{3} & \frac{0}{1} & \frac{0}{3} & \frac{1}{1} & \frac{1}{3} \end{pmatrix} \rightarrow$$
$$\frac{X}{Y}: \begin{pmatrix} -1 & \frac{-1}{3} & 0 & 0 & 1 & \frac{1}{3} \\ 0,18 & 0,12 & 0,12 & 0,08 & 0,30 & 0,20 \end{pmatrix} \rightarrow \frac{X}{Y}: \begin{pmatrix} -1 & \frac{-1}{3} & 0 & \frac{1}{3} & 1 \\ 0,18 & 0,12 & 0,20 & 0,20 & 0,30 \end{pmatrix}$$

$$X^2: \begin{pmatrix} (-1)^2 & 0^2 & 1^2 \\ 0,3 & 0,2 & 0,5 \end{pmatrix} \rightarrow X^2: \begin{pmatrix} 1 & 0 & 1 \\ 0,3 & 0,2 & 0,5 \end{pmatrix} \rightarrow X^2: \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 0,2 & 0,8 \end{pmatrix}$$

Funcția de repartiție asociată lui $X: \begin{pmatrix} -1 & 0 & 1 \\ 0,3 & 0,2 & 0,5 \end{pmatrix}$ este

$$F: \mathbb{R} \rightarrow [0,1], \quad F(x) = P(X < x)$$

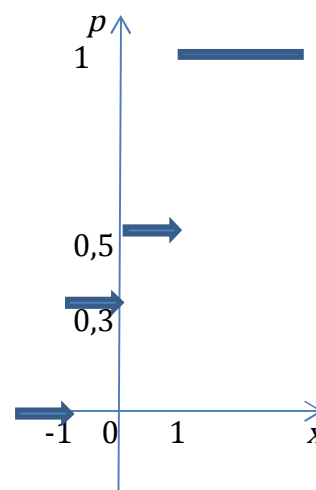
$$F(-1) = P(X < -1) = 0$$

$$F(0) = P(X < 0) = P(X = -1) = 0,3$$

$$F(1) = P(X < 1) = P(X = -1) + P(X = 0) = 0,3 + 0,2 = 0,5$$

$$F(x) = P(X < x) = 0,5 + 0,5 = 1, \text{ dacă } x > 1$$

$$F(x) = P(X < x) = \begin{cases} 0, & x < -1 \\ 0,3, & -1 \leq x < 0 \\ 0,5, & 0 \leq x < 1 \\ 1, & x \geq 1 \end{cases}$$

2) $X: \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 0,75 & 0,25 \end{pmatrix}$, $Y: \begin{pmatrix} -1 & 1 & 3 \\ 0,2 & 0,4 & 0,4 \end{pmatrix}$, X și Y variabile aleatoare independente.

Determinați repartițiile variabilelor aleatoare $X + 4, -2Y, X + Y, Y - X, XY, \frac{X}{Y}, X^3$.